

05.07.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**05 Temmuz 2023
Salı**

05.07.2023

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

05 Temmuz 2023 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— İstanbul Rumeli Üniversitesi Yaz Öğretimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— İzmir Tınaztepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TMO Genel Müdürü Ahmet Güldal: Hububatta arz edilen tüm ürünü alacağız

TMO Genel Müdürü Ahmet Güldal, haftanın 7 günü üreticiden hububat alımı yaptıklarını belirterek, "Son ürün alınana, üreticimizin TMO'ya arz edeceği son ürün gelene kadar alım yerlerimiz açık olacak. Çiftçilerimizin telaş yapmasına gerek yok" dedi.

Bu sene yağışların da etkisiyle hububatta hasat dönemi oldukça bereketli başladı. Geçen yıl 7 milyon ton ürün alındığını belirten Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) Genel Müdürü Ahmet Güldal bu sene 10 milyonun aşılacağını belirtti. Tüm planlamanın verimliğe göre yapıldığına dikkat çeken Güldal, "Çiftçilerimizin telaş yapmasına gerek yok.

Son ürün alınana, üreticimizin TMO'ya arz edeceği son ürün gelene kadar alım yerlerimiz açık olacak" dedi. Hasat dönemini yoğun şekilde yaşadıklarını ve 2023 rekoltesinin bereketli geldiğini belirten Güldal, "Çukurova, Güneydoğu ve Akdeniz'de hasadın neredeyse bittiğini, Marmara ve Ege bölgesinde sonuna yaklaşıldığını ve İç Anadolu Bölgesi'nde de bunun yoğunlaşarak devam edeceğini vurgulayarak, Trakya'da hasada yeni başlandığını, Doğu Anadolu'nun ise daha sonra devreye gireceğini anlattı.

Son gelen yağışların etkisiyle çok güzel verimlilik yaşandığına dikkati çeken Güldal, "Üreticilerimiz buğday ve arpada birim alandan dönüm başına son yılların en yüksek verimini alıyor. Bu durum rekolteye ciddi manada katkı sağladı" diye konuştu.

“TMO başka yerlere ürün satın demez”

TMO'nun aldığı fiyatların piyasanın en yüksek fiyatı olduğunun altını çizen Güldal, dolayısıyla bütün üreticilerin ürünlerini kendilerine satmak istediğini dile getirdi.

Güldal, şu ana kadar sistemlerinde 4 milyon ton ürün için randevu verildiği bilgisini paylaşarak şöyle devam etti: "Yaklaşık 2 milyon ton ürün teslim alındı ve alımlarımız devam ediyor. 540 noktada alım noktası oluşturuldu. Bir günde 30-35 bin randevu veriliyor. Burada bir ihtiyaç söz konusu. Ama buradaki sorun şu, üreticilerimiz ürünlerini hasat ettikten sonra TMO alım yerlerine götürüp teslim etmek istiyor.

Dolayısıyla herkes ürününü aynı anda teslim etmek istediği için bir yığılma söz konusu. Biz üreticilerimize sakin olmalarını tavsiye ediyoruz. Tüm ürünü alabilecek şekilde depo ve personel planlamamızı yaptık. Her türlü ihtiyaçları görecektik şekilde hazırlıklarımızı yaptık. Hiçbir üreticimizin ürünü TMO tarafından başka yerlere yönlendirilmeyecek. TMO başka yerlere ürün satın demez. Kendisine gelen ürünü alır ama bunun randevu sistemine göre planlanması gerekiyor.

Günlük alım kapasitemizi 220 bin tona çıkartacağız

Güldal, randevu sistemlerini sürekli güncellediklerinin altını çizerek, yeni alım noktaları belirledikçe, yeni depolar kullanmaya başladıkça randevu sistemin genişlettiklerini anlattı. Haftada 7 gün çalıştıklarını vurgulayan Güldal, "Kurban Bayramı'nda dahi 2 gün tatil yaptık. Diğer günler alımlara devam ettik. Bu anlamda temmuz sonuna kadar 7 gün, günde 12-13 saat alım yerlerimiz açık olacak şekilde planlamamızı yaptık. Ülke genelinde günlük 120- 130 bin ton ürün alıyoruz. Temmuzda İç Anadolu yoğunlaştıktan sonra günlük alım kapasitemizi 220 bin tona çıkartacağız" ifadelerini kullandı.

Hayvan ithalatı rekora koşuyor

Et fiyatlarındaki yükselişin önüne geçemeyen iktidar çareyi ithalata sarılmakta buldu. Yılın ilk beş ayında canlı hayvan ithalatı, bir önceki yıla göre yüzde 370 arttı.

BİRGÜN

Aycan KARADAĞ

AKP iktidarının yanlış politikaları hayvancılığı bitirme noktasına getirdi. Üretim maliyetlerinin sürekli olarak artması karşısında destek alamayan besiciler hayvancılığı bırakmak zorunda kalıyor. Hayvan sayısının azalması et fiyatlarının hızla yükselmesine neden oluyor. Kalıcı çözüm üretemeyen iktidar çareyi ithalatta arıyor. İktidarın tarım ve hayvancılık politikalarının yarattığı tahribatı, verileri tartışmalı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) bile gizleyemedi. TÜİK'in Mayıs ayı dış ticaret verilerine göre, yılın ilk beş ayında canlı hayvan ithalatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 370 arttı. Geçen yılın tamamında canlı hayvan ithalatına 180 milyon 905 bin dolar harcama yapıldı. Bu yılın Ocak-Mayıs döneminde ise 317 milyon 650 bin dolar ödeme gerçekleştirildi. Üstelik yılsonuna kadar canlı hayvan ithalat için 1 milyar dolar harcama yapılacağı öngörülüyor.

BESİCİ ZOR DURUMDA

Tabloyu değerlendiren CHP Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu'na göre, ithalattaki bu artış, ülkenin hayvan varlığında ciddi bir azalma olduğunu gösteriyor. Besicinin girdi fiyatlarındaki olağanüstü artışların altında ezildiğine vurgu yapan CHP'li vekil, "Üretici son yıllarda üretimden uzaklaştı. Bunda ülkedeki süt fiyatlarının uzunca bir süre baskılanması ve üreticinin yeterince desteklenmemesinin katkısı var. Sütü para etmeyen üretici, çareyi sağmal ineklerini kesime götürmekte buldu. Tüm bu

olumsuz tablonun sonucunda ortada hayvan kalmayınca AKP iktidarı çareyi çok iyi bildiği canlı hayvan ithalatında' buldu" dedi.

Geçmiş yıllarda ülkeye sadece besilik dana ve damızlık hayvan ithal edildiğine dikkat çeken CHP'li Bakırlıoğlu, yılbaşından itibaren kasaplık hayvanlarında getirilmeye başlandığını söyledi. CHP'li Bakırlıoğlu, sözlerini şöyle sonlandırdı: "Yılın ilk beş ayında yapılan canlı hayvan ithalatı rakamları, bu sene sonu rakamının 1 milyar dolara yükselebileceğini, önümüzdeki yıllarda da 2018 yılı rekorunun yani 1 milyar 767 milyon doları geçebileceğini bizlere gösteriyor. Önceki Bakan'ın '2022 yılında canlı hayvan ithalatı bitecek' beyanlarının hafızamızdaki yeri halen taze. Canlı hayvan ithalatının yeni rekorlara koşuyor olması ise AKP iktidarının artık ülkenin sorunlarını çözmekten ne kadar uzak olduğunu bizlere göstermekte."

Rakamlarla hayvan ithalatı	
Yıllara göre hayvan ithalatına ödenen rakamlar şu şekilde:	
2016	603 MİLYON 822 BİN DOLAR
2017	1 MİLYAR 212 MİLYON 194 BİN DOLAR
2018	1 MİLYAR 767 MİLYON 909 BİN DOLAR
2019	700 MİLYON 574 BİN DOLAR
2020	446 MİLYON 559 BİN DOLAR
2021	310 MİLYON 235 BİN DOLAR
2022	180 MİLYON 905 BİN DOLAR
2023 (OCAK-MAYIS)	317 MİLYON 650 BİN DOLAR

Rusya tahıl anlaşmasının uzaması için sebep görmüyor

Rusya Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, Rusya'nın tahıl anlaşmasındaki sorumluluklarını yerine getirmeye devam ettiği ancak şart koştuğu beş sorunun çözülmemesi halinde anlaşmanın devam etmesi için bir gerekçe görülmediği belirtildi.

Rusya Dışişleri Bakanlığı, internet sitesi üzerinden yayımladığı açıklamada, Rusya'nın tahıl anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerini sorumlu bir şekilde yerine getirmeye devam ettiğini, ancak anlaşmanın “daha fazla devam etmesi için bir gerekçe” görmediğini belirtti.

Rusya'nın kendi gıda ihracatının önündeki engellerin kalkması için beş sorunun çözülmesini istediği belirtilen açıklamada, Rosselkhozbank'ın SWIFT uluslararası ödeme sistemine yeniden bağlanması, yedek tarım makinesi parçaları ve amonyak boru hattının yeniden açılması gibi maddelerin ajandadan çıkarıldığı ifade edildi.

Açıklamada, nakliye lojistiği ve sigorta konuları ile varlıkların dondurulması konularında gözle görülür bir ilerleme olmadığı belirtildi.

Mardin Ovası'nda buğday bu yıl bereketli olacak

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin önemli tarımsal üretim merkezlerinden Mardin'de üreticiler tarlalarından yüksek buğday verimi bekliyor.

Verim artışı nedeniyle, Kızıltepe ilçesindeki Hububat Ticaret Merkezi'nde müzayede alanları, depolar, silolar ve tarlalarda biçerdöverler hazır hale getirildi. Sulu tarım arazilerinde bir hafta içinde hasat başlayacak.

Mardin'de geçen yıl 1 milyon 200 bin ton buğday hasadı yapılırken, bu yıl 1,5 milyon ton rekor bekleniyor. Kızıltepe Hububat ve Ticaret Merkezi Başkanı Mehmet Şerif Öter, Kızıltepe, Artuklu, Derik ve Nusaybin ilçelerini kapsayan Mardin Ovası'nda 3 milyon dekar verimli ekili arazilerinin bulunduğunu kaydetti.

Bunun yüzde 70'inin sulanabilir tarım arazisi olduğunu, çiftçilerin kendi imkanlarıyla açtığı artezyen kuyularında sulama yapıldığını anlatan Öter: "Geçen sene sadece sulu alanda hasat yapıldı. Bu sene çok büyük umutlarımız var. Mart ayına kadar güzel yağmur yağdı.

Kuru alan için can suyu diye tabir edilen nisan yağmurları yağmadı ama sulu alanlar iyidir. Geçen seneden dahi iyi bir verim bekliyoruz. İnşallah bir olumsuzluk olmazsa güzel bir mahsul bekliyoruz. Geçen sene Mardin Ovası'nda 1 milyon 200 bin ton civarıydı, bu sene 1,5 milyon ton buğday bekliyoruz. Türkiye'nin yıllık buğday üretiminin yaklaşık yüzde 10'u ilimizde üretiliyor."

05.07.2023

Hasadın bereketli geçeceğini dile getiren Öter şöyle devam etti: "Orta Doğu'nun en büyük hububat merkezimizde günde yaklaşık 3 bin kişi istihdam ediliyor. 247 depomuz var. Her bir depoda yaklaşık 750 ton hububat boşaltabiliyoruz. Ayrıca çevremizde üyelerimizin çelik siloları var. Merkezimiz alanında 300 bin tona yakın ürün satılıp alınıp muhafaza edilebiliyor. Şu anda hazırlığımız var. Depolarımız boşalmış. Yeni mahsule hazırlık yapıyoruz.

El Nino, gıda fiyatları ile kıyafet satışlarını vuracak!

Dünyaca ünlü Science dergisinde yayınlanan bir makale, global ekonomiyi 3 trilyon dolar zarara uğratması beklenen hava olayı El Nino'nun dünya genelinde gıda ve kıyafet fiyatlarını fırlatacağını gözler önüne serdi.

Dünya nefesini tuttu; okyanus sularının ısınmasına ve kasırgadan hortuma, kuraklıktan sellere kadar birçok hava olayının yaşanmasına neden olacak El Nino'nun başlayacağı günü bekliyor.

ABD Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresi (NOAA), İspanyolca'da "oğlan çocuğu" anlamına gelen El Nino'nun en geç kasımda başlayarak 4 yıl süreceğini açıklarken; ekonomistler de El Nino'nun 5 yıl içinde dünyaya verceği zararın 3 trilyon doları bulacağını tahmin ediyor.

Dünyaca ünlü bilim dergisi Science'da yayınlanan bir makale de El Nino'nun küresel etkisini gözler önüne serdi. Makaleye imza atan Amerikalı professor Christopher Callahan, "Aşırı hava koşullarının olduğu yerlerde bu büyük olumsuz ekonomik büyüme sonuçları vardır" diyor.

Profesöre göre, El Nino ilk olarak gıda fiyatlarını etkileyecek; çünkü şeker ve kakao vadeli işlemleri, kıtlık tahminleriyle birkaç yılın en yüksek seviyesinden işlem görürken, robusta kahve vadeli işlemleri tüm zamanların en yüksek seviyesinden işlem görüyor. Bu, çikolata, kahve ve daha fazla gıda ürünü için fiyatların yükselmesi anlamına gelecek.

Giyim sektörünün El Nino'dan zarar görecektir bir diğer sektör olduğu düşünülüyor. Callahan'ın raporuna dikkat çeken BMO Capital Markets'tan analist Simeon Siegel de "Hiçbir perakendeci her ne kadar hava durumunu bahane etmek istemese de, çoğu perakende, özellikle giyim ve mevsimlik ürünler, için hava kesinlikle çok önemlidir" diyor.

Siegel, palto, dış mekan mobilyası, kazak veya şort satan şirketlere "önleminizi alın" uyarısında bulunuyor. El Nino'nun vuracağı bir diğer sektör turizm olacak.

Science'taki makaleyi haber yapan CNN Televizyonu şu değerlendirmeyi yaptı: "ABD'e yer alan 48 turistik nokta incelendiğinde görülüyor ki, El Nino dönemlerinde ziyaretçi sayıları önemli oranda düşüyor."

Turizm ve havayolu şirketleri etkilenecek

"El Nino"zedelerden biri de havayolu şirketleri olacak, çünkü hava durumuna bağlı olarak sayısız uçuş iptali ve ertelenmesi yaşanacak. El Nino'nun 1997-98'deki zararı 5.7 trilyon dolar, 1982-83'teki zararı da 4.1 trilyon dolardı. O yüzden de Profesör Callahan, 5 yıllık zararın 3 trilyon dolarla kalmayacağına inanıyor. Onun öngörüsü daha da korkunç: El Nino, 21'inci yüzyıl boyunca 84 trilyon dolarlık bir ekonomik kayba neden olacak.

Ek bütçe hazırlıkları son aşamada

2023 bütçesinde açık 659.4 milyar TL olarak tahmin edilmişti. Yapılan analizlere göre, bu açık ek bütçe ile 1 trilyon-1.3 trilyon aralığına gelebilir.

Mehmet KAYA

Türkiye, deprem ve enflasyonun etkisiyle yeniden ek bütçe çıkaracak. Nisan ayında yapılan bir analizde, ek bütçenin GSYH'nin yüzde 2,5-3'ü kadar oluşan ilave bütçe yükü nedeniyle yapılması gerekeceği kaydedildi. Enflasyon nedeniyle artan fiyatlar nedeniyle gelir ve giderlerde sayılar büyüyeceği ve yılın ikinci yarısından itibaren yapılandırmanın ilk taksitleri geleceği için gelirlerde de iyileşme oluşacak bunun da etkisiyle açıkta normal dönemlere göre hesaplama yapmak zorlaşıyor. 2023 bütçesinde açık 659.4 milyar TL olarak tahmin edilmişti. Yapılan analizlere göre, bu açık ek bütçe ile 1 trilyon-1.3 trilyon aralığına gelebilir.

Atılım Üniversitesi Öğretim Üyesi Hakan Yılmaz, yaptığı çalışmada bütçenin deprem yanı sıra, kamu işçi ve memur ücret artışları, kamu istihdam artışı, hizmet alımlarındaki girdi maliyeti, harcamaların hızlandırılması, savunma ve güvenlik harcama artışı, sosyal transferler ve emeklilikte yaşa takılanlar düzenlemeleri nedeniyle 2023 bütçesinin planlanandan daha fazla harcamayla karşılaşacağını vurguladı.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı depremin ekonomiye etkisini GSYH'nin yüzde 9'u kadar hesaplamıştı. Bu hesaplamanın içinde deprem nedeniyle yapılan harcamalar, verim ve üretim kaybına bağlı vergi kaybı gibi kanallardan bütçeye etki de geliyor. Hakan Yılmaz ise depremin ekonomi dışında bütçeye etkisini GSYH'nin yüzde 2'si, toplam diğer giderlerle birlikte etkinin ise yüzde 7,3'e kadar çıkabileceğini belirtmişti.

05.07.2023

TBMM'ye sunulması beklenen ek bütçenin gider ve gelir kalemlerinde yapılan harcama ve beklenen vergi-diğer gelirler artışına göre bir düzenleme yapılacak. Ekonomiye etki bakımından en önemli unsur ise bütçe açığının seviyesi olacak. Bütçe açığı, 2023 yılı için yapılan GSYH tahmininin yüzde 3,5'u olarak 659.4 milyar TL planlanmıştı. Getirilecek ek bütçede açığın 1 trilyon TL'yi aşarak 1.3 trilyon TL'ye kadar yükselmesi bekleniyor.

Memura seyyanen zam arttıkça maliyet düşecek!

Hazine ve Maliye Bakanlığı, memur zammı konusunda zorlu bir sınav verecek. Uygulanacak formülün memurlar arasındaki gelir dengesini bozmayacak şekilde belirlenmeye çalışılacak...

Hüseyin GÖKÇE

Seçim öncesi en düşük memur maaşının 22 bin liraya yükseltilmesi taahhüdünün yerine getirilmesi için uygulanacak formül, maaş artışının kümülatif maliyetinin boyutunu da belirleyecek. Üstelik en düşük maaşın 22 bin liraya yükseltilecek olmasının, hâlen 22 bin liranın üzerinde alan memurların artış beklentilerini de bir hayli yükselttiği için, ekonomi yönetiminin çok ince hesaplar yapması gerekecek. Yani uygulanacak formülün memurlar arasındaki gelir dengesini de bozmayacak şekilde belirlenmesi gerekiyor. Hatta belki de Hazine ve Maliye Bakanlığı, tarihin en zor sınavına girecek.

Şu anda en düşük memur maaşı aile yardımı dahil 11 bin 848 lira düzeyinde. Bunun 22 bin liraya çıkarılması yüzde 85.6'lık zam oranına karşılık geliyor. Ancak bu oran memurların tamamına uygulanmayacak.

Eğer bu taahhüt verilmemiş olsaydı, (6 aylık enflasyon + refah payının yüzde 22 olacağı varsayımıyla) memur maaşlarına yüzde 22 zam yapılacaktı. Yani maaşı 18 bin 200 lira olan bir memur Temmuz'dan itibaren 22 bin lira alacaktı.

05.07.2023

Edinilen bilgilere göre maaş artışında herkesi memnun edecek formülün temeli, öncelikli olarak her memura 5 bin lira ile 8 bin lira arasında seyyanen zam yapılması.

Yüzde 10.8 ile yüzde 30.5 arasında bekleniyor

Bu artış yapıldıktan sonra geliri 22 bin liranın altında kalan memurların maaşı 22 bin liraya yükseltilecek. Yani 5 bin liralık zamlarla en düşük maaş 16 bin 848 liraya çıkacak ve bu tutar 22 bin liraya tamamlanacak. Bu durumda artış oranı yüzde 30.5 olacak ve belirlenen bu oran diğer memurlara da yansıtılacak.

Eğer tüm memurlara seyyanen 8 bin lira zam verilirse, en düşük maaş 19 bin 848 lira olacak ve bunun 22 bin liraya tamamlanması için yüzde 10.8 daha zam verilecek.

Bu durumda ise diğer memurlar da 8 bin lira seyyanen zam üzerine yüzde 10.8 oranında artıştan faydalanacak.

Başka bir ifade ile seyyanen zam ne kadar yüksek tutulursa, sayıları 3 milyon 712 bini bulan memurlara yapılacak genel zam oranı da o kadar düşük olacak.

Bankacılık sektörünün net kârı mayısta 45,65 milyar TL

Bankacılık sektörünün net kârı, mayıs ayında 38,63 milyar TL'den 45,65 milyar TL'ye yükseldi. Böylelikle sektörün net karı ocak-mayıs döneminde, 190,3 milyar TL olarak gerçekleşmiş oldu.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından açıklanan verilere göre, sektörün ilk 5 aylık karı 190 milyar 344 milyon TL'ye ulaştı.

Bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü aynı dönemde 16 trilyon 846 milyar 448 milyon TL olarak gerçekleşirken, aktif toplamı 2022 yılsonuna göre 2 trilyon 499 milyar 58 milyon TL arttı.

Mayıs 2023 döneminde en büyük aktif kalemi olan krediler 9 trilyon 237 milyar 332 milyon TL, menkul değerler 2 trilyon 854 milyar 936 milyon TL oldu. 2022 yılsonuna göre sektörün aktif toplamı yüzde 17,4, krediler toplamı yüzde 21,9 ve menkul değerler toplamı yüzde 20,4 oranında arttı.

Bu dönemde kredilerin takibe dönüşüm oranı yüzde 1,75 oldu.

Bankaların kaynakları içinde, en büyük fon kaynağı durumunda olan mevduat 2022 yılsonuna göre yüzde 16,9 artışla 10 trilyon 355 milyar 711 milyon TL olarak gerçekleşti.

2022 yılsonuna göre özkaynak toplamı yüzde 14,3 artışla 1 trilyon 606 milyar 765 milyon TL olurken, sermaye yeterliliği standart oranı yüzde 17,08 seviyesine geldi.

Türkiye ve Mısır, diplomatik ilişkileri büyükelçilik seviyesine çıkardı

Türkiye ve Mısır arasındaki diplomatik ilişkilerin büyükelçilik seviyesine çıkarıldığı duyuruldu.

Türkiye ve Mısır tarafından yapılan ortak açıklamada, Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi olarak Büyükelçi Salih Mutlu Şen'i, Mısır'ın ise Ankara Büyükelçisi olarak Amr Elhamamy'i aday gösterdiği belirtildi.

İki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin seviyesinin yükseltilmesinin, iki ülke Cumhurbaşkanı'nın aldığı karar uyarınca uygulamaya konulduğu aktarılan açıklamada, şunlar kaydedildi:

"Bu adım iki ülke arasındaki ilişkilerin yeniden normalleşmesini hedeflemekte ve Türk ve Mısır halklarının çıkarları doğrultusunda ikili ilişkilerin geliştirilmesi amacına yönelik karşılıklı iradeyi yansıtmaktadır."

AB'den Türkiye mesajı

AB Komisyonunun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Varhelyi, Türkiye ile yeni dönemdeki ilişkilere dair mesajlar verdi.

Avrupa Birliği (AB) Komisyonunun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Oliver Varhelyi, AB'nin Türkiye ile yeni dönemde işbirliğini geliştirmeye ve göç konusunda destek vermeye kararlı olduğunu bildirdi.

Varhelyi, Türkiye'nin AB Daimi Temsilciliği tarafından Brüksel'deki TOBB ofisinde düzenlenen göç yönetimi alanında AB-Türkiye ilişkileri, mevcut eğilimler, gelecek perspektifleri ve ortak zorluklarla ilgili yüksek düzeyli panelde konuştu.

Konuşmasına Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı seçim zaferi nedeniyle tebrik ederek başlayan Varhelyi, AB'nin gelecek yıllarda Türkiye'deki yeni hükümetle çalışmaya dair büyük umutları olduğunu söyledi.

AB'nin, süregelen tüm zorluklara rağmen Türkiye ile stratejik ilişkiler kurmaya devam etmeyi sabırsızlıkla beklediğini dile getiren Varhelyi, "Elbette bu ilişki, her zaman olduğu gibi hem bizim hem de Türkiye için tarihi bir öneme sahip olmuştur ve olmaya devam edecektir. Birbirimize bağımlıyız ve bence bu asla unutmamız gereken çok önemli bir sağduyu. Ortak refahımız ve istikrarımız için birbirimize ihtiyacımız var. Halkımızın menfaati için birbirimize ihtiyacımız var. Bunun için elbette işbirliği temelinde ve karşılıklı yarar sağlayan ilişkilere ve ortaklıklara ihtiyacımız var. Tabii ki; ekonomilerimiz ve toplumlarımız için muazzam jeopolitik zorlukların olduğu bir dönemde istikrarlı ve güvenli bir Doğu Akdeniz bölgesine ihtiyacımız var. Bu her zamankinden daha önemli." ifadelerini kullandı.

Varhelyi, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Türkiye'nin aday ülke, önemli bir bölgesel ortak, kilit bir NATO müttefiki ve Ukrayna ile Rusya arasında arabulucu olarak buna önemli katkı sağlamaya devam edeceğinden eminiz. Türkiye, Karadeniz Tahıl Girişimi aracılığıyla küresel gıda güvenliğinde çok önemli bir rol oynadı. Bu girişimin devam etmesini umuyoruz.

Güvenilir ve öngörülebilir bir ortak olarak kalmaya devam edeceğimiz konusunda Türk diplomasisinin çabalarına güveniyoruz. Ortaya çıkan yeni fırsatları değerlendirmek istiyoruz. Ortaklık içinde ortak zorluklara birlikte yanıt verme konusunda yapıcı olmak istiyoruz. Önümüzdeki dönemde AB, ortaklığımızın mevcut görünümünü görüşmek üzere yeni Türk hükümeti ile temasa geçecek."

Göç konusu

Varhelyi, göç konusunun önemli bir sınama olduğunu vurgulayarak, AB'nin taahhütlerini yerine getirmesinin, Türkiye gibi hem siyasi, hem mali hem de operasyonel açıdan ortaklığının somut sonuçlar vermesi gerektiğinin altını çizdi.

AB'nin dünyadaki en büyük mülteci nüfusa ev sahipliği yapan Türkiye'yi desteklemeye devam edeceğini vurgulayan Varhelyi, "AB Türkiye'yi destekleme taahhüdünü sürdürüyor." dedi.

Varhelyi, Türkiye ile AB arasında 18 Mart 2016'da imzalanan göç ve sığınmacılar konulu mutabakatın önemli sonuçlar verdiğini belirterek, "Bu nedenle, bu mutabakatın uygulanmasına bağlı kalacağız. Çabaların devam edeceği konusunda Türkiye'ye güveniyoruz." dedi.

AB Komisyonunun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Varhelyi, şunları aktardı:

"Türkiye'nin özellikle doğu ve güney sınırları boyunca karşı karşıya olduğu önemli göç baskısının da farkındayız. Türkiye'deki mültecilere ve ev sahibi topluluklara önemli ölçüde yardım etmeyi sürdürmeye kararlıyız."

Varhelyi, bu yardımların, sahadaki mevcut gerçeklere uygun şekilde ve düzeyde olacağını, Türkiye ile istişare halinde planlanacağını kaydetti.

Hangisi doğru?

Alaattin AKTAŞ

05 Temmuz 2023 Çarşamba

İlk sinyal 14 Mayıs'tan çok önce Mehmet Şimşek'i ekonominin başına yeniden getirme çabasının sergilenmesiyle verilmişti. Mehmet Şimşek'ten beklenen belliydi; ister bir ara gündeme geldiği gibi Cumhurbaşkanı Yardımcısı olsun, ister gerçekleştiği gibi Maliye'nin başına geçsin... Ekonomi politikası değişecekti. Cumhur İttifakı seçimi kazandı, Şimşek göreve geldi, Merkez Bankası Başkanı değişti ve ekonomi politikası da en azından para politikası ayağıyla bir anlamda ters yüz edildi.

Seçimin üstünden bir buçuk aya yakın zaman geçti. Bazı sorular hala yanıtsız. Gerçi ortada bu soruları soracak, konunun üstüne gidecek bir muhalefet de yok ya!

- Şimdi yapılanlar doğruysa öncekileri nasıl tanımlamak gerekir?
- Daha önceki uygulamalar yanlış bulunmuş olmalı ki terk edildi. Peki o uygulamaların yanlış olduğunu ne zaman ve kim gördü?
- Yok eğer önceki uygulamaların yanlış olduğu baştan beri biliniyorduydu bu uygulamalarda niye ısrar edildi?
- Bu yanlış uygulamaların Türkiye ekonomisine ve dolayısıyla vatandaşa bir maliyeti oldu mu? Olduysa bu maliyet nasıl telafi edilecek ya da edilebilecek mi?

İlk işareti zaten Şimşek vermişti

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek görevi devralırken eski bakan Nureddin Nebati'nin adeta gözlerine baka baka ne demişti: "Türkiye'nin rasyonel bir zemine dönme dışında bir seçeneği kalmamıştır." Yani Şimşek Türkiye'nin rasyonel politikalar uygulamadığını daha açık nasıl söyleyebilirdi ki... Şimdi aynı yaklaşımı Merkez Bankası sergiliyor. Önce faiz artırıldı; pek tahmin edilen düzeyde değildi artış ama sonuçta yön değişti. "İndirim, indirim" diye tempo tutanlar birden artışı alkışlar oldu.

Para Politikası Kurulu'nun Başkan Gaye Erkan dışındaki üyeleri bir önceki toplantıda yazdıklarının tam tersi bir metne imza attı. Daha Mayıs ayı toplantısında "Faiz sabit tutulmalı" diyenler, bu kez haziranda "Faiz artırılmalı" şeklinde görüş belirtti. Hele Para Politikası Kurulu toplantı özetinde dile getirilen görüşler... Özetinde eski uygulamaları ve

tabii ki yönetimi adeta yerden yere vuran ifadeler var. Öyle ki “Siz bugüne kadar ne yaptınız, bunları nasıl görmediniz” diye okunabilecek, yorumlanabilecek ifadeler...

Neler söyleniyor, neler...

■ Kurul, mevcut para politikası çerçevesinin enflasyon görünümü ve yukarı yönlü riskler göz önüne alındığında yüzde 5 enflasyon hedefini gerçekleştirmekten çok uzak olduğu değerlendirilmesinde bulunmuştur. Fiyat istikrarındaki bozulmanın makroekonomik istikrarı ve özellikle finansal istikrarı tehdit ettiğine dikkat çekilmiştir. Bu doğrultuda Kurul, adımları gerektiği zamanda ve gerektiği ölçüde kademeli olarak güçlendirilen bir parasal sıkılaştırma sürecinin uygulanmasına karar vermiştir. Parasal sıkılaştırma sürecinin enflasyon görünümünde belirgin iyileşme sağlanana kadar devam etmesi öngörülmüştür. (İlk cümledeki sert ve keskin ifadeye bakın! Açık mevcut para politikası yanlış, deniliyor.)

■ Kurul, yüzde 8.5’ten yüzde 15’e çıkarılan politika faizine ilişkin kararı parasal sıkılaştırma sürecinin ilk adımı olarak öngörmektedir. (Faiz artışının devamı var da, merak edilen acaba bir limit konuldu mu?)

■ Kurul, parasal sıkılaştırma sürecinin makroekonomik ve finansal koşullar üzerindeki etkilerine dair analizleri incelemiştir. Faiz artırım senaryolarının enflasyon, kredi büyümesi, kredi ve piyasa faizleri, ekonomik aktivite, beklentiler gibi anahtar makroekonomik değişkenler üzerindeki etkileri ile bankacılık stres testleri değerlendirilmiştir. Enflasyon görünümü bu doğrultuda yeni adımların atılmasını gerekli kılmaktadır.

(Yine biraz boş oturmuşsunuz, bir şeyler yaparken de yanlış yapmışsınız eleştirisi...)

■ Enflasyon ve enflasyon eğilimine ilişkin göstergeler yakından takip edilecek ve Merkez Bankası, fiyat istikrarı temel amacı doğrultusunda elindeki tüm araçları kararlılıkla kullanmaya devam edecektir. (Klasik bir söylem.)

■ Kurul, hedeften oldukça uzaklaşan enflasyonun para politikasının etkin kullanımını gerektirdiği tespitinde bulunmuştur. Parasal sıkılaştırma sürecinin başlaması ile para politikasının etkinliği artacaktır. (Yüzde 5 nere, yüzde 35- 40’lar nere!)

■ Buna ek olarak Kurul, mevcut mikro- ve makroihtiyati çerçevenin makro finansal istikrarı destekleme konusunda zayıf kaldığı ve piyasa mekanizmalarının işlevselliğini olumsuz etkilediği tespitlerini yapmıştır. Bu doğrultuda söz konusu çerçevede sadeleşme politikası benimsenmiştir. Mevcut mikro- ve makroihtiyati çerçeve, piyasa mekanizmalarının işlevselliğini artıracak ve makro finansal istikrarı güçlendirecek şekilde sadeleştirilecektir. Yumuşak bir geçiş süreci için sadeleşme politikasının kademeli olmasına karar verilmiştir.

(İlk cümle ne öyle! Önlem diye uygulamaya konulan kararların zayıf kalması ve piyasa mekanizmasının işlevselliğini olumsuz etkilemesi! Çok sert bir eleştiri... Ama yanlış denilebilir mi?)

Bu kur nereye gider?

Şeref OĞUZ

05 Temmuz 2023 Çarşamba

Tıpkı **Yılmaz Erdoğan**'ın şiirindeki gibi... "**Bu yol nereye gider?**" Soru safi meraktır ama cevabı da şairane gelir; "**Yol bir yere gitmez, o bir durma biçimidir.**" Şimdi bu soruyu, makule dönüş yolundaki ekonomide biz soralım; "**Bu kur nereye gider?**" Cevabı da şu olur; **kur bir yere gitmez, o bir denge biçimidir.**

Ekonomiyle ilişkisi olsun olmasın, herkesin dilinde aynı soru; **bu kur nereye gider? Dolar kaç lirada dengelenir? Euro'nun hali yılsonu nice olur?** Piyasaların cevabını ararken kafa patlattıkları da budur zaten. Zira ona göre **hesap kitap** yapılacak, **bağlantı** kurulacak, **borç** ödenecek, **alacak** hesaplanacak.

SEÇİM EKONOMİSİNİN GERÇEK BOYUTU BİLİNMIYOR

Burada temel sıkıntı; ekonomide **heterodoks fanteziyle oluşan tahribatın** gerçek boyutunun hesaplanamayışındır. Zira **veriler bulanık**, bazı **rakamlar tutarsız**, makroekonomik **dengelerin ne yönde ne derece bozulduğunu** bilemeyişimizdir. **Seçim ekonomisinin gerçek boyutu hala meçhulümüzdür.**

İyi de **yeni ekonomi yönetimi duruma el koymadı mı?** Koydu demek isterdik. Ancak öylesine **farklı parasal genişlemeler** gerçekleşti ki gerek **Hazine** ve gerek **Maliye**'de gerçek tabloya hâkim olmak mümkün değildir. Ne **Mehmet Şimşek** ne de **Gaye Erkan**; devletin hesap kitabına vakıf olamıyor.

İKİ SORU İKİ CEVAP

Kuru neden saldılar ve şimdi neden yeniden dizginliyorlar?

Faizin **27 aydır nas yaklaşımıyla düşürülmesi** ve ardından kurdaki zıplamanın freni için getirilen **Kur Korumalı Mevduat**, döviz baskılamada **limitlere varıldığını** gösterdi bize. Zaten bu aşamada artık **harcanacak rezerv, KKM için**

Ödenecek bedel kalmayınca, **kuru salma kararı** aldılar. Sandık ki bu salmanın ardında **bir karar, bir program** filan var... Meğer yokmuş. **Saldık çayıra, piyasa koruya...** Salınan kur için **faiz silahı dışında araçların devreye girmesi kaçınılmaz** görünüyor.

Dolar için hükümetin kafasında bir rakam var mı?

Elbette var ama tutması için **enflasyonla mücadele** gibi **temel politikaya ihtiyaç** duyuluyor. İhracatçı için **rekabetçi kur** çoktan sağlandı. Daha fazlası **rekabeti tersine** çevirebilir. Hükümet; **24-27 TL** arasında salınan dolar istiyor. Ama doların niyeti, **hükümetin temennisiyle** uyumlu değil. **Yabancıların** analizi; yılsonu **30-35 lira arasında...** O da yerel seçim sebebiyle **çılgın bir seçim ekonomisi uygulanmayacağı** ön kabulüne bağlı.

NOT

İKİNCİ YARIDA EKONOMİDE İYİLEŞME UMUDU

Bu yılın **birinci** yarısı; **deprem, döviz kıtlığı, finansa erişim sıkıntıları** ve seçim için saçılan kaynakların yarattığı **anafor** ile geçti. İş dünyası ve piyasa aktörleri; "**hangi makroihtiyati tedbir getiriliyor?**" merakıyla her gece yarısı **Resmi Gazete nöbeti** tutar oldu.

Birinci yarı öylesine kötüydü ki ne bakanların gözlerindeki ışıltı ne de seçmene yağdırılan vaatler, **ekonomide umut ışığı yakmayı** başaramadı. Ancak **ikinci yarı için**; yenilenen ekonomi yönetimi üzerinden **piyasalara moral geldiğini** görüyoruz.

Belli ki yeni kabineye ve özellikle ekonomi yönetimine, **3 aydan da uzun olmayacağını tahmin ettiğim bir toplumsal kredi** verilmiş... Zaten yeni ekonomi yönetimin ne **heterodoks fantezileri** ne de **fantastik iktisadi tezleri** var...

Sorun şu **ki bu yeni kadro**, arada bir tepe yönetim tarafından **desteklenmez ise** piyasaların açtığı kredi, **çok çabuk eriyebilir**. Kaldı ki "**ben ekonomistim**" kafiyeli söylemlerin azaltılıp **Şimşek ve Erkan'a** daha fazla **alan** açılmalı. Ancak bu sayede **ikinci yarıya dair iyileşme umutları** diri tutulabilecek.

Bankaların 5 aylık net kârı 190,3 milyar TL

Naki BAKIR

05 Temmuz 2023 Çarşamba

Türk bankacılık sektörünün toplam aktifleri yılın ilk beş ayında yüzde 17,4 oranında net 2,5 trilyon lira artarak 16,8 trilyona ulaştı. Toplam faiz geliri yüzde 68,4 artarken, faiz giderindeki artış yüzde 138,2'ye ulaştı, net faiz geliri yerinde saydı.

Bankacılık sektörünün yılın ilk beş ayındaki vergi sonrası toplam net dönem kârı, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 44,1'lik bir artışla 190,3 milyar lira oldu. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), bankacılık sektörünün Mayıs 2023'e ait konsolide olmayan mali göstergelerini açıkladı.

Buna göre sahipliğe göre banka gurupları bazında sayıca en büyük grubu oluşturan yerli özel bankalar ocak-mayıs döneminde toplamda yaklaşık 77 milyar, yabancı bankalar 71,2 milyar, kamu bankalarının ise 42,1 milyar lira net dönem kârı elde etti.

NET FAİZ (KÂR PAYI) GELİRİ (GİDERİ)	217.319,6	223.852,1	3,0
Takipteki Alacaklar Özel Provizyonu	22.119,2	24.157,8	9,2
PROV.SONRASI NET FAİZ/ KÂR PAYI GELİRİ/GİDERİ	195.200,5	199.694,3	2,3
Toplam Faiz/Kâr Payı Dışındaki Gelirler	103.025,4	254.922,4	147,4
Toplam Faiz/Kâr Payı Dışındaki Giderler	154.094,8	279.290,3	81,2
Toplam Diğer/Kâr Payı Dışındaki Gelirler/ Giderler (Net)	24.992,0	51.046,2	104,3
-Sermaye Piyasası İşlemleri Kârları/Zararları (Net)	52.350,6	34.308,8	-34,5
-Kambiyo Kârları/Zararları (Net)	-27.358,8	60.124,0	-
-Olağanüstü Gelirler/Giderler (Net)	0,3	-43.386,5	-
VERGİ ÖNCESİ KÂR/ZARAR	169.123,1	226.372,5	33,9
Vergi Provizyonu	37.021,9	36.028,3	-2,7
DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	132.101,2	190.344,3	44,1

Bankacılık sektörü kâr-zarar tablosu (Ocak-Mayıs; Milyon TL)			
	2022	2023	Değ., %
TOPLAM FAİZ/KÂR PAYI GELİRLERİ	420.839,6	708.737,6	68,4
Kredilerden Alınan Faizler (Kâr Payları)	265.217,8	452.568,5	70,6
Takipteki Alacaklardan Alınan Faizler (Kâr Payları)	5.794,3	6.352,7	9,6
Bankalardan Alınan Faizler (Gelirler)	7.812,1	16.741,6	114,3
Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler	1.127,2	4.179,0	270,8
Gerçeğe Uygun Değer Farkı K/Z Yan. Menk. Değ. Alınan Faizler	1.949,4	2.385,9	22,4
GUD Farkı Diğ. Kapsamlı Gelire Yansıtılan M. Değ. den Al. Faizler	70.614,0	93.280,6	32,1
İtfa Edilmiş Maliyeti Üz. Değerlenen Menk. Değerlerden Al. Faizler	61.753,1	122.491,9	98,4
Ters Repo İşlemlerinden Alınan Faizler	2.254,0	2.499,0	10,9
Finansal Kiralama Gelirleri	1.060,3	3.670,8	246,2
Diğer Faiz ve Faiz Benzeri Gelirler (Diğer Gelirler)	3.257,4	4.567,4	40,2
TOPLAM FAİZ/KÂR PAYI GİDERLERİ	203.520,0	484.885,5	138,2
Mevduata Verilen Faizler (Katılım Fonlarına Ödenen Kâr Payları)	134.170,4	375.764,2	180,1
Bankalara Verilen Faizler (Giderler)	18.601,6	49.188,7	164,4
Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler	5.361,0	3.343,8	-37,6
İhraç Edilen Menkul Kıymetlere Verilen Faizler (Ödenen Kâr Payları)	17.679,0	19.275,4	9,0
Repo İşlemlerine Verilen Faizler	20.056,3	16.309,9	-18,7
Finansal Kiralama Giderleri	928,7	1.683,4	81,3
Diğer Faiz ve Faiz Benzeri Giderler (Diğer Giderler)	6.723,0	19.320,1	187,4

En yüksek kâr artışı yabancı bankalarda

Geçen yılın eş dönemine en yüksek oranda kâr artışı yüzde 77,4'le yabancı bankalarda gerçekleşti. Yerli özel bankaların toplam net dönem kârı da yüzde 44 artarken, kamu bankalarının toplam net dönem kârında geçen yıla göre artış yüzde 9,6 ile enflasyonun çok altında kaldı.

Bankaların kârında esas belirleyici olan faiz gelir-giderlerine bakıldığında, net faiz gelirindeki artışın geçen yıla göre düşük kaldığı dikkati çektii. Sektör bu yıl ocak-mayıs döneminde 452,6 milyarı kredilerden olmak üzere toplam 708,7 milyar lira faiz/kâr payı geliri elde etti.

Toplam faiz/kâr payı geliri önceki yıla göre yüzde 68,4 oranında bir artış kaydetti. Buna karşılık 375,8 milyar mevduata olmak üzere toplam 484,9 milyar liraya ulaşan faiz giderleri ise geçen yıla göre yüzde 138,2 ile faiz gelirindeki yaklaşık iki katı bir artış gösterdi.

Faiz dışı gelir ve giderler

Böylece sektörün ilk beş ayda 223,9 milyar lira düzeyinde gerçekleşen “net” faiz gelirinde geçen yılın eş dönemine göre artış sadece yüzde 3’te kaldı. Takipteki alacaklar için ayrılan 24,2 milyar liralık provizyondan sonra net faiz geliri ise 199,7 milyar lira ile geçen yılın eş dönemdeki sadece yüzde 2,3 üzerinde gerçekleşti.

Vergi öncesi kâr yükseldi

Alınan ücret, komisyon, diğer hizmet geliri ve aktif satışı gibi faiz dışı gelir ile personel gideri, kıdem tazminatı provizyonu, verilen ücret ve komisyon gibi faiz dışı giderler ile diğer nitelikteki gelir ve giderler sonrası sektörde 226,4 milyar lira ile geçen yılın ilk beş ayındaki yüzde 33,9 üzerinde bir vergi öncesi kâr oluştu. Ocak-mayıs döneminde geçen yılın eş döneminden yüzde 2,7 daha az olmak üzere ayrılan yaklaşık 36 milyar liralık vergi provizyonundan sonra bankacılık sisteminin beş aylık toplam net kârı 190,3 milyar lira ile geçen yılın aynı dönemdeki yüzde 44,1 üzerinde oluştu.

16,8 trilyonluk aktif büyüklüğü

Ocak-Mayıs 2023 döneminde Türk bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü 16 trilyon 846,4 milyar liraya ulaştı. Sektörün aktifler toplamı, yılın ilk beş ayında yüzde 17,4 oranında net 2 trilyon 499,1 milyar TL büyüme kaydetti

Krediler beş ayda yüzde 21,9 oranında arttı

En büyük aktif kalemi olan krediler beş ayda yüzde 21,9 artışla 9 trilyon 237,3 milyar TL’ye, menkul değerler de yüzde 20,4 artışla 2 trilyon 854,9 milyar TL’ye ulaştı. Bu dönemde kredilerin takibe dönüşüm oranı ise yüzde 1,75 oldu. Bankaların kaynakları içinde en büyük fon kaynağı olan mevduat, ocak-mayıs döneminde yüzde 16,9 artışla 10 trilyon 355,7 milyar liraya ulaştı. 2022 yıl sonuna göre sektörün özkaynak toplamı yüzde 14,3 artışla 1 trilyon 606,8 milyar TL oldu. Mayıs 2023 itibarıyla sektörün sermaye yeterliliği standart oranı ise yüzde 17,08 düzeyinde oluştu.

Sıcaklıkta 1 derecelik artış büyümeyi yüzde 5 azaltıyor

Mine ATAMAN

05 Temmuz 2023 Çarşamba

Gezegenin 4,5 milyar yıllık ömrünün son 10 bin yılı eşsiz bir havaya sahipti. Sadece artı eksi 1 derece değişen kontrollü sıcaklıklar, tahmin edilebilir hava durumu tekrarlanabilir bir tarım modeli yaratmamızı sağlarken, uygarlığın da temelini oluşturdu.

Beslenme kültürümüz ve ticaret sistemi 10 bin yıllık, miadı doldu. Binlerce yıllık deneyim ve istatistiki bilgiler geleceği planlamamızı ve hedefler koymamızı sağladı. Şimdilerde tahmin edilebilir bir havamız yok, geleceği planlayamıyoruz.

Endişe içerisindeyiz, zihinlerimiz her türden manipülasyona açık, kararlarımız oldukça muğlak. Baharat madenciliği yapılan Dune ülkesindeki gibi "korku akıl katili." Elon Musk'ın dediği gibi "neyi bilmediğimiz hakkında hiçbir fikrimiz yok." Başına gelen her türlü felaketi iklime bağlayan insan türü "sel geldi, yel aldı" diyerek sürekli bahane üretiyor.

Yağışlı Avrupa, Brezilya en verimli tarımı yaparken biz de yağmur bereket yerine, zarar ziyan getirdi, kuraklığın eli kulağında. Düzensiz hava ekonomik büyümeyi engelliyor. Potsdam İklim Araştırmaları Enstitüsü tarafından yapılan bir çalışmada; 40 yıllık yağış/ sıcaklık ve aylık normal değerlerdeki sapmalara bakıldı.

76 ülkeden 1537 bölgenin ekonomik verileri, sıcaklık ve yağış bilgileriyle eşleştirildiğinde; her bir derecelik sıcaklık artışının Kolombiya, Endonezya, Sahra altı Afrika gibi ülkelerde büyümede yüzde 10'dan fazla kayba neden olduğunu ortaya koydu. Tarım ve Orman Bakanlığı; kaynakları etkin kullanmak ve iklimle uyum amacıyla; su potansiyeli ve verimlilik temelli "üretimde planlı dönemi" başlatıyor.

16 kişiden oluşan "Tarımsal Üretim Planlama Kurulu" hangi üründen nerede, ne kadar üretileceğini ve destekleri belirleyecek. Tarım yılının başlangıcı 1 Eylül'de; buğday, şeker pancarı, ayçiçeği gibi stratejik ürünlerde izinli üretim başlayıp,

05.07.2023

devamında diğer ürünler için de planlama yapılarak, gıda güvenliği ve güvencesi sağlanmış olacak.

Ekilebilir arazinizi 2 yıl üst üste ekmediğinizde, devlet araziyi kiraya verip geliri hak sahiplerine yansıtabacak. İzin almadan üretim yaptınız, 5 yıl desteklerden men edilip, brüt gelirinizden yüzde 5 kesilecek. Sözleşmeli tarım gibi birçok başlıkla tarım artık daha plânlı yapılacak.

Bakanlık konunun muhatabı sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlarla görüşüp sürecin sağlıklı şekilde işlenmesi için hazırlık yapıyor. Üretimde planlı dönem; "izinsiz üretime ceza" gibi yansıtılsa da aslında uzun vadede "tarımsal arz ve talebi" planlayan, çiftçinin planlı üretime dahil edilmesini teşvik eden, çiftçi gelirini destekleyen bir ödül sistemi.

Hepsi güzel de 16 kişilik kurulda tek bir çiftçi örgütünün olmaması manidar. Ticaret Bakanlığı dış ticaret verilerine göre, ihracat haziran ayında bir önceki yıla göre yüzde 10,5 oranında düştü. Tarım ihracatı 602 milyon dolardan 583 milyona geriledi. Azalışın suçlusunu; siparişlerin bayram tatiline denk gelmesi, hadi hayırlısı.

Abdulkadir Selvi

Merkez Bankası'ndan özel bankalara dolar talimatı

Dünkü yazımda Kur Korumalı Mevduat'tan dövize geçmek isteyenlerin likidite ihtiyacını karşılamak üzere Merkez Bankası'nın kamu bankalarına 1 milyar dolar satış yaptığını belirtmişim.

Bunun kuru baskılamak için değil tam aksine döviz likiditesini karşılamak için yapıldığını ifade etmişim. Önemli de bir haber vermişim. Merkez Bankası'nın aynı uygulamayı özel bankalara yapacağını bildirmişim.

MERKEZ BANKASI'NDAN ÖZEL BANKALARA

Merkez Bankası tarafından dün özel bankalara resmi bir talimat gitti.

Merkez Bankası, "Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesap sahiplerinin vade tarihlerinde hesaplarını yenileme ilgileri devam etmekle birlikte, vade sonunda talep etmeleri halinde döviz piyasasında likidite ihtiyacı oluşabilmektedir. Bu kapsamda, bankaların vade sonunda ihtiyaç duyacakları döviz likiditesinin piyasa koşulları çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nca doğrudan karşılanabilmesine ve bankaların döviz likiditesi yönetimine destek olunmasına karar verilmiştir" deniliyor. Hafize Gaye Erkan, Merkez Bankası Başkanı olduğu günden bu yana sadeliğin ve şeffaflığın altını çiziyor. Bu da o yönde atılmış önemli bir adım.

TÜM BANKALAR İÇİN GEÇERLİ

Merkez Bankası'nın uygulamasının esaslarının anlatıldığı bölümde ise, "İşlemler döviz piyasalarında işlem yapmaya yetkili tüm bankalar ile gerçekleştirilir" deniliyor. Yani kamu ve özel banka ayrımı yok. Döviz piyasasında işlem yapmaya yetkili tüm bankalara döviz satışı yapılabilecek. Bu güven demektir, bu şeffaflık demektir.

Ayrıca döviz işlemleri için bankalardan ayrıca bir komisyon alınmayacağı, teminat ya da limit aranmayacağı belirtiliyor.

Eski alışkanlıklarımızı ve ezberlerimizi bir kenara bırakalım. Yeni ekonomi yönetiminin kararlarını ve Merkez Bankası'nın adımlarını takip edelim diyorum başka bir şey demiyorum.

OĞLUM EKREM, OLDU TEK ADAM EKREM

KILIÇDAROĞLU, Meclis'te grup toplantısına giderken kendisine eşlik eden Grup Başkanı Özgür Özel aynı zamanda genel başkan adayı. Yani rakibi. Grup Başkanvekili Gökhan Günaydın, Ekrem İmamoğlu'nun adamı. Oturumu yöneten Ali Mahir Başarır, Özgür Özel'in ekibinden. Bu dönem Engin Altay da yanında değil. Genel Merkez'deki en yakın adamları bir bir onu terk etti.

Kılıçdaroğlu, cumhurbaşkanı adayı olarak son kez geldiği CHP grubunda izdiham yaşanmıştı. Özgür Özel gözyaşlarını tutamamış, alkışlar, sloganlar birbirine karışmıştı. "Geliyor, '13. Cumhurbaşkanı'mız geliyor" anonsları arasında kürsülere davet edilen "Bay Kemal" gitmiş, istifaya davet edilen Kılıçdaroğlu gelmişti.

Tam anlamıyla bir yalnız adamdı. Yanında ise Maliye'deki bürokratlığından SSK Genel Müdürlüğü'ne, oradan CHP Genel Başkanlığı'na kadar her zaman yanında olan vefalı dostu Şükran Kütükçü vardı.

Boşuna dememişler, "Başarının bin tane babası olur, başarısızlık ise yetimdir" diye.

TEK ADAM EKREM

Ekrem İmamoğlu'nun değişime davet manifestosunu açıklamaya hazırlandığı, "İktidar için değişim" isimli internet sitesinin açılışına saatler kala Kılıçdaroğlu ön aldı. Grup toplantısındaki konuşmasını değişim tartışmalarına ayırdı. CHP'de asıl değişimi kendisinin başlattığını savundu. İmamoğlu'nu hedef aldı. "Tek adam" dedi. Seçimlerden önce "Oğlum Ekrem"di. Seçim bitti. İmamoğlu kendisine bayrak açınca oldu "Tek adam Ekrem".

İMAMOĞLU'NA SALVOLAR

Kılıçdaroğlu'nun konuşması adeta Ekrem İmamoğlu'na dersler tarzındaydı.

"CHP'liler kişisel ikbal peşinde koşmamıştır" dedi. Atatürk'ü, İnönü'yü, Ecevit'i, Baykal'ı örnek gösterdi. Ekrem bak, Atatürk bile şahsi ikbal peşinde koşmamış sana ne oluyor, dercesine konuştu.

“CHP bir tek adam partisi değildir. Atatürk'ten bu yana her zaman kadro partisi olmuştur” sözleriyle yine İmamoğlu'na mesaj gönderdi. CHP, kendini kurtarıcı olarak görenlerin değil, bir kadro partisidir. Senin kurtarıcılığına ihtiyacı yoktur, dedi.

'DEĞİŞİMİ BEN YAPTIM' DEDİ

“Değişim değişim diyorsunuz ama asıl değişimi ben yaptım” dedi Kılıçdaroğlu. “Değişim ve liderlik meselesine gelelim şimdi. Bir kere bizler 25 milyon insanla birlikte bir koalisyon kurmuşsak, başörtülüsü, başı açığı, seküleri, Atatürkçüsü, milliyetçisi bir araya gelebildiysek büyük bir değişimi başarmışız demektir. Biz toplum olarak neyin değiştiğine değil, neyin değişmediğine bakarsak hata yapmış oluruz” dedi. Yetinmedi, “Değişen şeyler yüzde 20'den yüzde 48'lere ulaşan kitlelerdir” diye konuştu.

DEĞİŞİMİ YEDİRMEM

Seçimlerde başarılı olunmadığı ortada. Ama Kılıçdaroğlu başarıda ısrar ediyor. Daha önce Ekmeleddin İhsanoğlu da Muharrem İnce de Erdoğan'ın karşısında yüzde 48 oy almıştı ama Kılıçdaroğlu, yüzde 48'e sarılıyor. “Bu birlikteliği başarısızlık olarak tanımlarsanız o zaman tek başıma karşınızda durur, dikilirim. 25 milyona dokundurtmam” dedi.

CHP'NİN BAŞINDA OLSAM DA OLMASAM DA...

Kılıçdaroğlu'nun, “Ben CHP'nin başında olsam da olmasam da birleştirdiğimiz 25 milyonluk demokrasi kitlesi halkın yanında duranların kitlesi olacaktır” sözünün üzerinde duruldu. Kılıçdaroğlu, CHP'nin başında olmamayı da kabullenmiş yorumları yapıldı ama asıl vurucu cümlesi gözden kaçtı. Kılıçdaroğlu, İmamoğlu'nu hedef alıp, “Bu 25 milyonluk kitle hiçbir zaman bir liderin güdümünde olmayacaktır” dedi.

Kılıçdaroğlu'nun CHP grubundaki konuşması tam anlamıyla Ekrem İmamoğlu'na yazılan mektuplar gibiydi.

ŞİMŞEK'İ, HAFİZE GAYE ERKAN'I BIRAK, RIFKIN'E BAK

Kılıçdaroğlu bazen muhalefet yapacağım diye Türkiye'yi töhmet altında bırakan laflar ediyor.

Yeni ekonomi yönetimini Düyûn-u Umûmiye yönetimi olarak isimlendiriyor. Düyûn-u Umumiye yönetimi Osmanlı'ya borç veren işgalci güçlerin paralarını tahsil etmek için kurdukları bir yönetim sistemiydi. Osmanlı'nın mallarına el koymuşlardı. Şimdi Türkiye işgal hükümeti tarafından mı yönetiliyor? Borçları karşılında Türkiye'nin tersanelerine, limanlarına, rejî idaresine el mi konuldu?

HALK ÇOCUKLARI

Kılıçdaroğlu'nun ikinci benzetmesi ise bir o kadar yakışsız.

05.07.2023

Uluslararası güçler bakan atıyor, Merkez Bankası başkanı atıyor diyor.

O zaman biz sömürge ülkesi olmuşuz haberimiz yok. Bu durumda Kemal Bey de sömürge valisi mi?

MEHMET ŞİMŞEK

Bir defa Hazine ve Maliye Bakanlığı görevini üstlenen Mehmet Şimşek daha önceki kabinelerde de başbakan yardımcılığı ve Maliye Bakanlığı, Meclis'te milletvekilliği yapmış bir isim.

Mehmet Şimşek, Batman'da katır sırtında ulaşılan bir köyden çıkmış dünyanın sayılı ekonomistlerinden biri olmuş. Tam bir başarı hikâyesidir.

HAFİZE GAYE ERKAN

Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan ise Rizeli bir anne ve Elazığlı bir babanın çocuğu olarak yetişmiş. ABD'de "Müthiş Türk kızı" olarak tanınmış. Kadınlara eğitimin önüne açan Cumhuriyet'in gurur vesilesi olan bir Türk kadınıdır. Yerli ve millidir.

Şimdi bu insanları yabancıların atadığı isimler olarak göstermek başta Türkiye'ye yapılmış bir hakarettir. Burası müstemleke memleketi mi?

CHP, seçkinler partisi olduğu için Kılıçdaroğlu bilmez ama onlar halk çocuğu. Bu ülkenin evlatları.

RIFKIN'E BAK

Sen git ABD'li Rifkin'ı danışman yap, sonra gel bizim Mehmet Şimşek ve Hafize Gaye Erkan'a laf söyle.

Olmaz...

Esfender KORKMAZ

Ekonomik kriz derinleşecek mi?

Memduh Bayraktaroğlu'nun çok doğru bir tespiti var; "**Kanallarda ekonomiyi ekonomistler değil, finansçılar ve ekonomist olmayan gazeteciler tartışıyor.**"

Kanaatimce bunun iki nedeni var;

1.Küreselleşmenin getirdiği en büyük sorunlardan birisi de, finans sektörü ile reel sektör arasındaki dengenin bozulmasıdır. Finans sektörü reel sektörü temsil etmekten uzaklaştı. MB bankası bankaları yüzde 8,5 ile fonlayınca, bankaların kredilerde kar marjı yüzde 300'e çıktı. **Buna karşılık kur artıkça sanayi üretimi ithal girdi kullandığı için zora girdi. Bunun içindir ki, 2023 ilk çeyrekte finans sektöründe büyüme yüzde 11,2 oldu. Sanayide büyüme eksi 0,7 oldu. Yani sanayi sektörü daraldı.**

Piyasayı, kararları bankalar yönetiyor. Söz gelimi faizlerde kademeli artışı yüzde 8,5'tan yüzde 15'e çıkarılacağını finansçılar tahmin etti ve savundu. Anlaşılan bankalar ögle istedi.

2.Krizden dolayı toplum panik yaşıyor. Günü nasıl kurtarırım diye bakıyor. Orta ve uzun dönemli geleceğini düşünemiyor. Ekonomik analizlere değil para ve sermaye piyasasındaki günlük gelişmelere itibar ediyor.

Hal böyle olunca da, toplum krizden nasıl çıkarız sorununu tartışmıyor.

Hükümete gelince, hükümetler önce planlamayı kaldırdı. Sonra günübürlük kararlarla ekonomiyi yönetmeyi tercih etti. Ekonomik kararlara politik ve ideolojik kararlar hakim oldu. Söz gelimi; Merkez Bankasına ve faizlere bu kadar müdahale olmasaydı ve bir ekonomi yönetimi olsaydı, Türkiye bu krize girmezdi.

Diğer önemli bir sorun da, hükümet kriz olduğunu kabul etmiyor. Doğru teşhis olmayınca çözüm de olmaz. Gerçekte ise;

MB reel kur endeksine göre seçim öncesi TL yüzde 42 oranında daha düşük değerde idi. Buna rağmen son bir buçuk ayda yüzde 33 oranında değer kaybetti.

05.07.2023

Fiyat istikrarı yok, yüksek enflasyon devam ediyor.

Bu sene dış ticaret açığının 120 milyar dolara, cari açığın da 60 milyar dolara çıkması kaçınılmazdır. Ayrıca kısa vadeli dış borç stoku arttı ve 202 milyar dolar oldu. Türkiye'nin CDS oranı yüksektir. Pahalı borçlanıyoruz.

MB net rezervleri eksidedir.

Sermaye girmiyor, çıkıyor.

Para ve sermaye piyasası spekülasyon ve aşırı kırılgandır.

Orta gelir tuzağına düştük.

Erken sanayisizleşme dönemine girdik.

Bu sorunlara karşılık; hükümet çözümü, dışarıdan sıcak para getirme üstüne kurdu. Bunu finansçıların çözeceğini zannetti. Oysaki yabancı ve yerli sermaye ekonomik istikrarın; ekonomi yönetimi oluşturmak, İMF ile işbirliği yapmak ve bir istikrar programı hazırlamakla mümkün olabileceğini herkesten iyi bilir.

Fiili duruma bakarsak;

Merkez Bankasının ilk görevi TL'yi korumaktır. Eksi reel faizde kalmakla şimdiden başarısız oldu. Kur ve enflasyon arttı.

Ayrıca kur korumalı mevduat saadet zincirine dönüştü. Yıl sonunda bitince döviz talebi artacak. MB Bankaların döviz ihtiyacını karşılayamayacak.

Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek'in de eli kolu bağlı olduğu anlaşıldı. Zira ekonomik istikrar için henüz bir istikrar programı veya bu programın temel esaslarını açıklayamadı.

Özet olarak; Ekonomik kriz derinleşecek. Eğilim dibe vurmaya doğrudur.

İbrahim Kahveci

Topraklarımız kurduğunda...

Soru ile başlayalım: Toprak kurduğunda ürün verir mi?

Ülkeler açısından da toprak dediğimiz şey o toplumdaki 'Beşeri Sermaye'dir.

Yani İNSAN...

Küçükken köyümüzde-kasabamızda hikayeler anlatılırdı: Almanya Hitler sonrası yıkık ve çökmüş bir ülkeydi... Ama nasıl da zenginleşti!

Biz neden zenginleşemedik?

Aslında cevap o kadar basitti ki... İnsan kaynağı kalkınma için en önemli sermayedir.

1980 yılı... Türkiye'nin nüfusu 44.737 bin kişi.

En büyük il 4 milyon 742 bin kişi ile İstanbul. O sıralarda Samsun'un nüfusu 1 milyon 008 bin kişi ile Türkiye'nin en büyük 7. ili. Türkiye nüfusunun yüzde 2,25'i Samsun'da yaşıyor.

Samsun örneğini özel olarak veriyorum. Çünkü Türkiye'nin geleceğini gösteren bir il...

Yıl 2022... Türkiye'nin nüfusu 85.280 bin kişi.

En büyük il yine 15 milyon 908 bin kişi ile İstanbul.. Ama artık Samsun 1 milyon 368 bin kişi ile Türkiye'nin 16. büyük ili.

Son 42 yılda Türkiye'nin nüfusu yüzde 90,6 artarken Samsun'un nüfusu yüzde 35,7 artmış. Oysa aynı dönemde İstanbul'un nüfusu yüzde 235,5 artıyor.

Samsun neden büyüyemedi?

Sorunun iki bölümü var. Doğum oranı ve göç...

05.07.2023

Samsun doğum oranı açısından çok geride kalan bir il.

Bir ailenin (kadının doğum oranı diyelim) nüfusu koruması için 2,1 çocuk olması gerekirken Samsun'da doğum oranı 1,38'dir. (Türkiye ortalaması 1,62)

Evet, asıl meseleye gelelim: Samsun doğu illerinden göç alan ve eğitilmiş nüfusunu da batı illerine göç veren bir ilimiz. Nitekim benim de 3. kuşak olarak doğup büyüdüğüm şehir ama büyüklerimizin Trabzon'dan göç olarak geldiği bir şehir.

"Samsun neden büyümedi?" diye soracak olursanız en büyük nedeni burada yatar. Beşeri sermaye kaybı Samsun'u adeta yerinde saydırdı.

Emsal iller hem ekonomik olarak hem de nüfus olarak büyürken Samsun adeta daha az büyüyerek emsal illerin oldukça gerisine düştü.

Samsun örneği bize ne işareti veriyor?

Sanırım şu anki Türkiye'nin durumunu en güzel Samsun örneği ifade ediyor. **Vasıfsız göç alıp vasıflı göç vermenin bir memleketi ne hale getirdiğini Samsun üzerinden okuyabiliriz.**

İyi ama Samsun'da yaşayanlar için durum nasıl görülüyor?

Mesela sadece Samsun'da yaşayıp emsal illeri görmeyenler açısından Samsun muazzam bir gelişme gösterdi. Atakum 80'lerde küçük bir ilçe gibi dururken şimdi Atakum bir başka Samsun oldu.

Yeni binalar yapıldı, beton üstüne beton döküldü.

Kısaca Samsun'da yaşayanlar için adeta bir devir kapanıp bir devir açıldı...

Bizler Türkiye olarak Orta-Sınıflı baskıladığımızda aslında 'giderlerse gitsinler' diyerek eğitilmiş kesimi ezip biçiyoruz.

Erdoğan'ın "Türkiye Yüzyılı" konuşmasını yeniden dinleyin. Nasıl kurulacak Türkiye Yüzyılı?

-Tek bir somut öneri vardı: **"Göç alarak" Türkiye Yüzyılı'nı kuracağız.**

Şimdi size sormak isterim: Özellikle göç aldığımız nüfusa bakın... Ve kendinize bir sorun: "Türkiye Yüzyılı" derken neyin yüzyılını kuruyoruz?

05.07.2023

Biliyorsunuz ki AK Parti'nin açılımı "Adalet ve Kalkınma Partisi'dir.

Sorarım size... Adalet var mı? Ya da kalkınma?

O zaman buradan hareketle soralım kendimize: Türkiye Yüzyılı söylemi ile kimlere zemin ve yer hazırlıyoruz?

Samsun'u iyi inceleyin.... Türkiye Yüzyılı'nı orada göreceksiniz...

Toprak kurduğunda üretimsiz toplumun ne hale geldiğini oradan görebilirsiniz.